

КОРЕЛЯЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ЗБЕРЕЖЕНОСТІ І ПРОДУКТИВНОСТІ ПТИЦІ ЗА ПАСТЕРЕЛЬОЗНО-АСКАРИДІОЗНОГО МІКСТ- ЗАХВОРЮВАННЯ

В. М. ПЛИС, кандидат ветеринарних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник лабораторії тваринництва
**Державна установа Інститут зернових культур Національної
академії аграрних наук України**
E-mail: inst_zerna@ukr.net

Анотація: Встановлено різке зниження збереженості птиці на другу добу захворювання у качок і папуг – на 29,7 %, у голубів – на 29,8 % та 20 добу у курей – на 41,5 %, індиків – на 55,6 %, гусей – на 42,7 %, качок – на 59,3 %, голубів – на 61 % і папуг – на 68,1 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем).

Результати досліджень свідчать про різке зниження яйценосності на 10 добу у курей – на 44 %, індиків – на 44,5 %, гусей – на 18 %, качок – на 35,5 %, голубів – на 23,1 %, папуг – на 27,7 %; така ж тенденція відмічалась на 15 добу у курей – на 57 %, індиків – на 51,1 %, гусей – на 24 %, качок – на 45 %, голубів – на 29 %, папуг – на 31,5 % і на 20 добу у курей – на 69,5 %, індиків – на 65,5 %, гусей – на 28,8 %, качок – на 57 %, голубів – на 38,7 %, папуг – на 58 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем).

З'ясовано, що жива маса знижувалась незначно і поступово. Суттєве зниження живої маси у клінічно хворій птиці (дослід) спостерігали на 15 і 20 добу захворювання. Інтенсивне зниження живої маси відмічали у курей клінічно хворій групи (дослідна група) впродовж 20 доби – на 22,3 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем).

Ключові слова: *птиця, кореляція, збереженість, продуктивність, мікст, бактерія, гельмінт*

Актуальність. Однією з найпотужніших галузей в тваринництві є птахівництво. Значно збільшити виробництво м'яса і яєць птиці за короткий термін можливо за рахунок вирощування найбільш скоростиглих кросів та порід птиці [4, 5].

Зосередження птиці на обмеженій території закономірно призвело до виникнення нових взаємин між мікро- і макроорганізмом. У результаті цього виникли змішані захворювання птиці, за яких різко змінилися патогенез, клінічні ознаки, патолого-анатомічні і пато-гістологічні зміни, що утруднило діагностику і диференційну діагностику. На сьогодні найчастіше відмічається змішаний перебіг захворювань. З'явилося багато нових або атипичних форм захворювань, що обумовлено, так званим, місцевим мікробіозом, під яким варто розуміти сукупність умов, що сприяють проникненню мікробів в організм птиці, їх збереженню, розмноженню, розвитку і варіабельності [1, 2, 7].

На сьогодні однією з актуальних проблем птахівництва є найпоширеніше серед сприйнятливого птахопоголів'я пастерельозно-аскаридіозне мікст-захворювання. Важливою стороною проблеми є її антропозоонозність.

Пастерельозно-аскаридіозне захворювання – це гостре контагіозне захворювання сільськогосподарської птиці, диких перелітних та синантропних птахів і людини, яке викликається збудником пастерельозу виду *Pasteurella multocida* і збудником аскаридіозу виду *Ascaridia galli*, що характеризується септицемією, геморагічним діатезом, ендокардитом, некротичним ураженням печінки, катарально-геморагічним запаленням тонкого і товстого відділів кишечника та високою летальністю [3, 6].

Збитки за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання складаються із наступного: збитки від загибелі птиці, зниження продуктивності; недоотримання птахо молодняку; непридатності застосування в їжу м'яса вимушено забитої, хворої та умовно здорової птиці, отриманого яйця від хворого птахопоголів'я; вибраковки хворих і птиць-пастерело-аскаридіоносіїв; обмежень збуту продукції, участі у виставках декоративних птахів (папуг, голубів і інших співочих пташок); затрати на проведення організаційно-господарських, ветеринарно-санітарних та спеціальних заходів щодо ліквідації захворювання.

Незважаючи на те, що на боротьбу з монозахворюваннями птиці були спрямовані великі зусилля, проблема з пастерельозно-аскаридіозним мікст-захворюванням лишається актуальною і нині в Україні. Отже, потенційний ризик нових спалахів пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання існує [6].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За аналізу опублікованих матеріалів, нам не вдалось виявити роботи, в яких були б висвітлені питання щодо поглибленого вивчення показників збереженості та продуктивності птиці за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання.

Мета дослідження. Нашою метою було дослідити показники збереженості і продуктивності птиці за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання.

Матеріали і методи дослідження. Дослідження проводили на базі фермерського господарства «П» і приватного підприємства «П-1» Дніпропетровської області, приватного господарства «К» Полтавської області, лабораторії тваринництва Державної установи «Інститут зернових культур» Національної академії аграрних наук України, у відділі бактеріальних хвороб тварин Павлоградської державної районної лабораторії ветеринарної медицини Дніпропетровської області.

За принципом пар аналогів було сформовано дві групи птиці кожного виду (кури, індика, гуси, качки, голуби, папуги) контрольна (клінічно здорова птиця, n = 10) і дослідна (клінічно хвора птиця, n = 10) у кожній групі.

Матеріалом для досліджень була клінічно здорова та хвора птиця.

Експериментальні дослідження на птиці проведені з урахуванням основних принципів біоетики.

Під час дослідження було застосовано статистичні, загальнонаукові методи (порівняння, узагальнення, аналіз).

Результати дослідження та їх обговорення. За проведення порівняння та аналізу показників збереженості птахопоголів'я за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання відмічається поступове зниження збереженості у курей, індиків і гусей. Особливо різко цей показник знизився на другу добу захворювання у качок і папуг – на 29,7 %, у голубів – на 29,8 %. Різке зниження збереженості птиці спостерігали на 20 добу. Необхідно відмітити, що збереженість птиці на 20 добу знизилася у курей – на 41,5 %, індиків – на 55,6 %, гусей – на 42,7 %, качок – на 59,3 %, голубів – на 61 % і папуг – на 68,1 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем). Результати досліджень наведені на рисунках 1-6.

Результати досліджень динаміки яйценосності у птиці за мікст пастерельозно-аскаридіозного захворювання наведені на рисунках 7-12 і свідчать про зниження продуктивності впродовж другої доби у курей – на 7 %, індиків – на 14 %, гусей – на 8 %, качок – на 5,6 %, голубів – на 3,7 %, папуг – на 5,5 %; на п'яту добу у курей – на 16 %, індиків – на 21,5 %, гусей – на 10 %, качок – на 13 %, голубів – на 7 % і папуг – на 10,2 %; впродовж сьомої доби захворювання у курей – на 19 %, індиків – 34,5 %, гусей – на 16,3 %, качок – на 22,1 %, голубів – на 20,5 %, папуг – на 24,1 %. Необхідно відмітити, що різке зниження яйценосності спостерігали на 10 добу у курей – на 44 %, індиків – на 44,5 %, гусей – на 18 %, качок – на 35,5 %, голубів – на 23,1 %, папуг – на 27,7 %; така ж тенденція відмічалась на 15 добу у курей – на 57 %, індиків – на 51,1 %, гусей – на 24 %, качок – на 45 %, голубів – на 29 %, папуг – на 31,5 % і на 20 добу у курей – на 69,5 %, індиків – на 65,5 %, гусей – на 28,8 %, качок – на 57 %, голубів – на 38,7 %, папуг – на 58 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем).

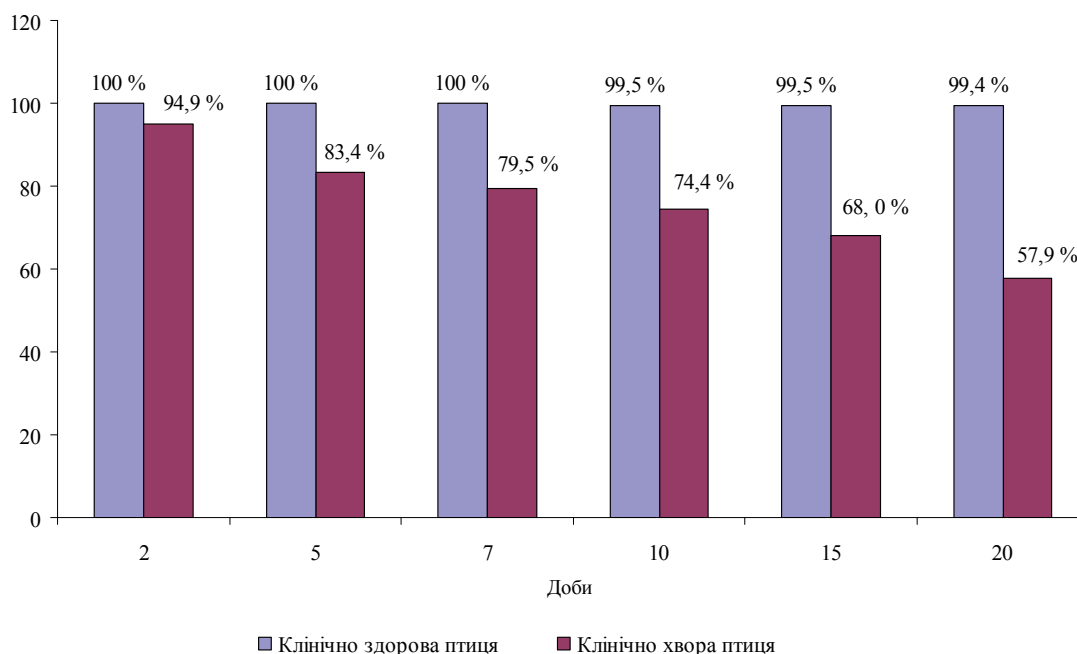

Рис. 1. Динаміка збереженості курей за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

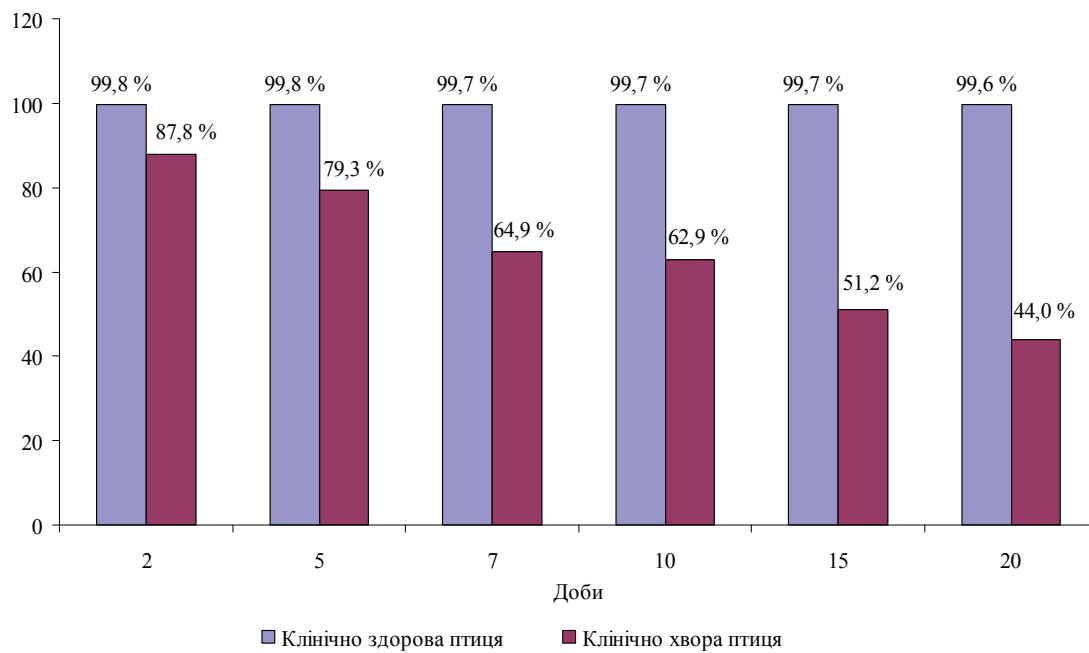

Рис. 2. Динаміка збереженості індиків за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

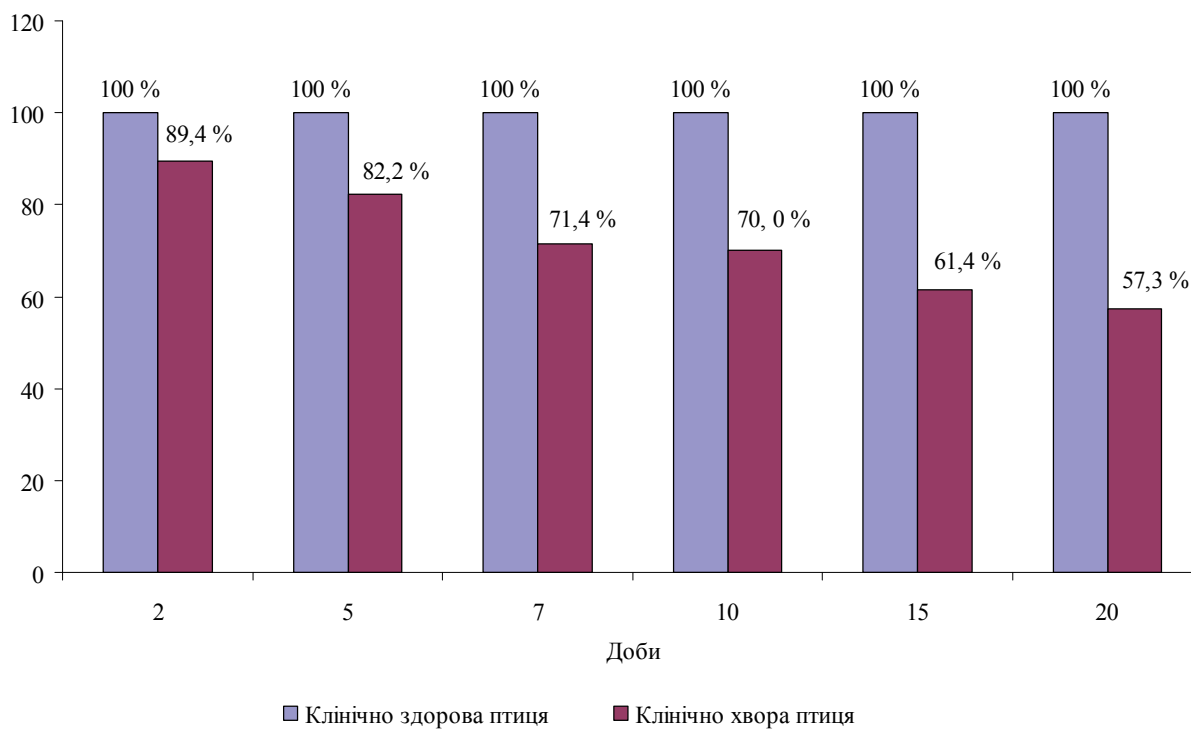

Рис. 3. Динаміка збереженості гусей за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

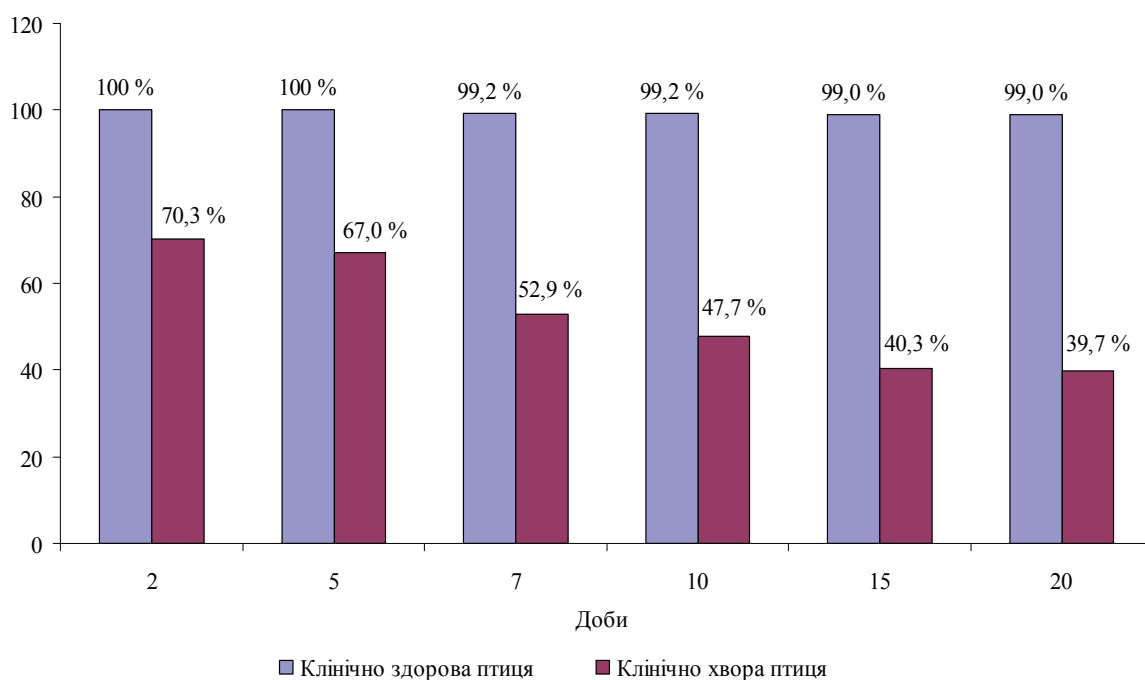

Рис. 4. Динаміка збереженості качок за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

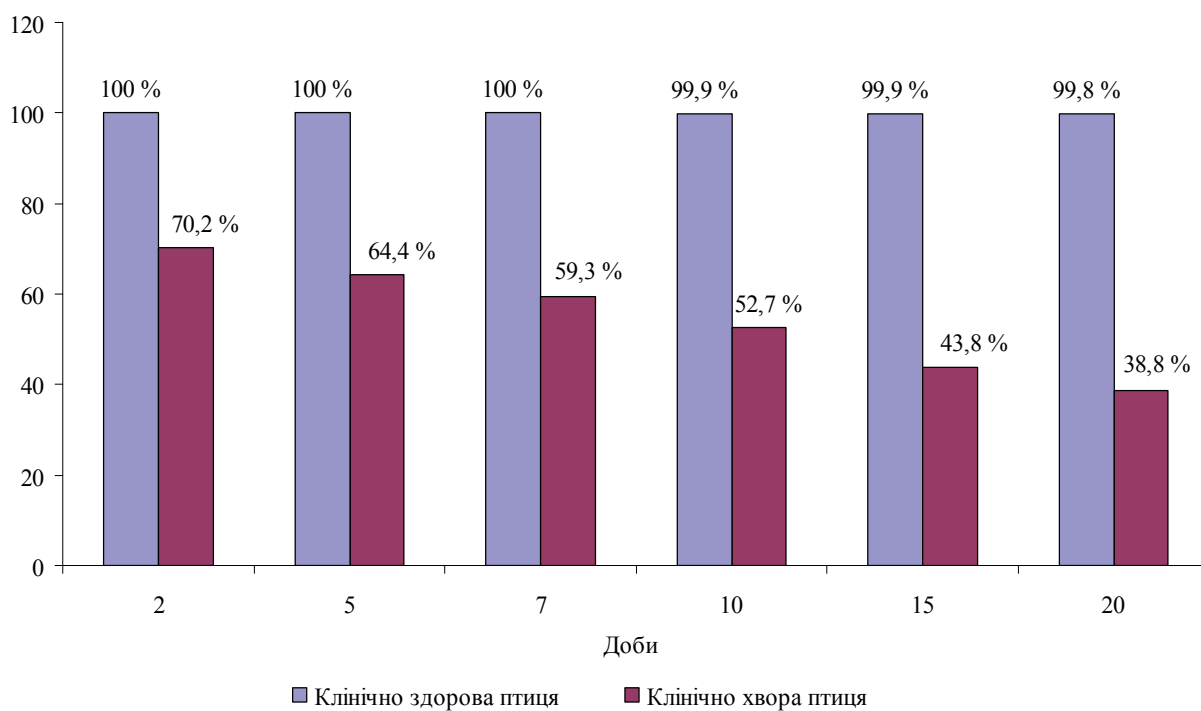

Рис. 5. Динаміка збереженості голубів за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

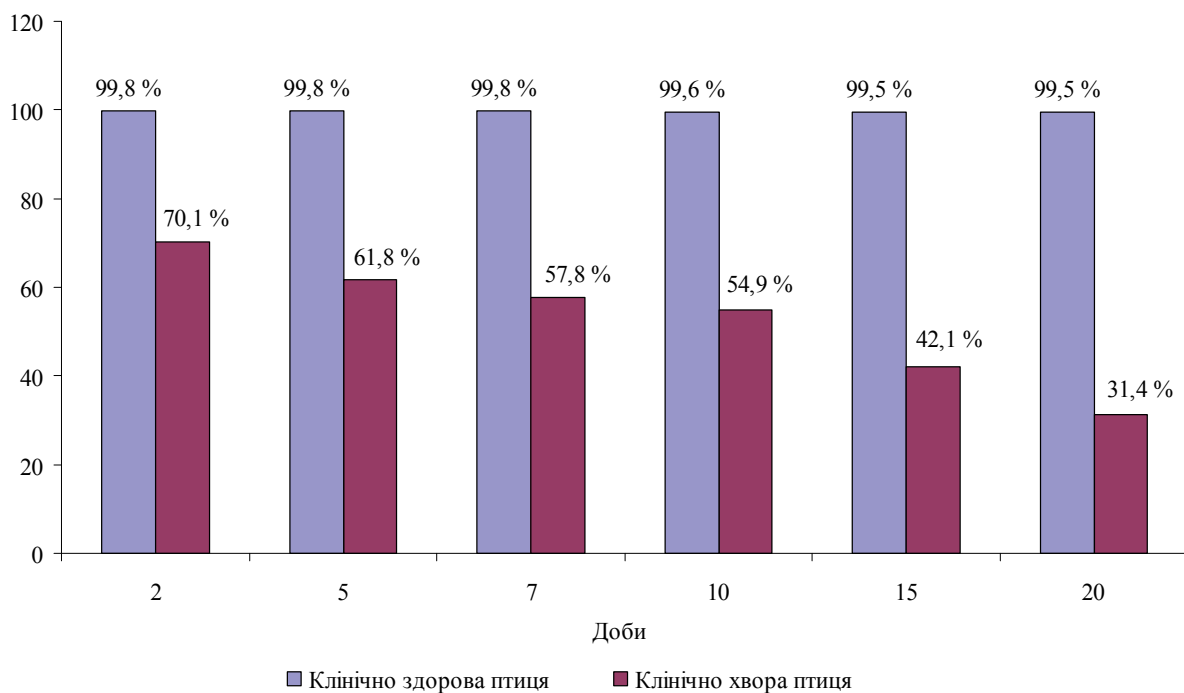

Рис. 6. Динаміка збереженості папуг за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

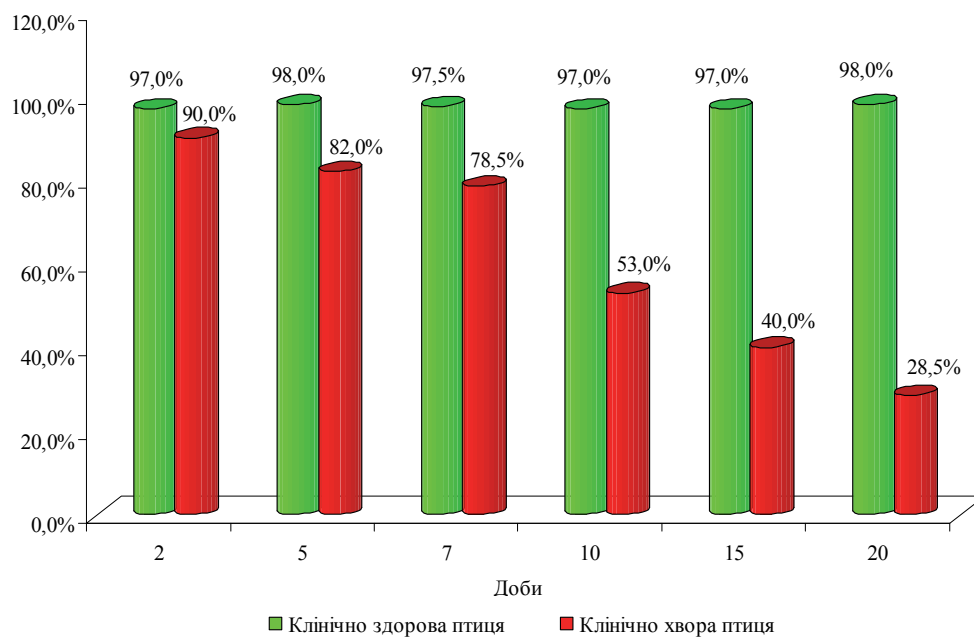

Рис. 7. Динаміка яйценосності у курей за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

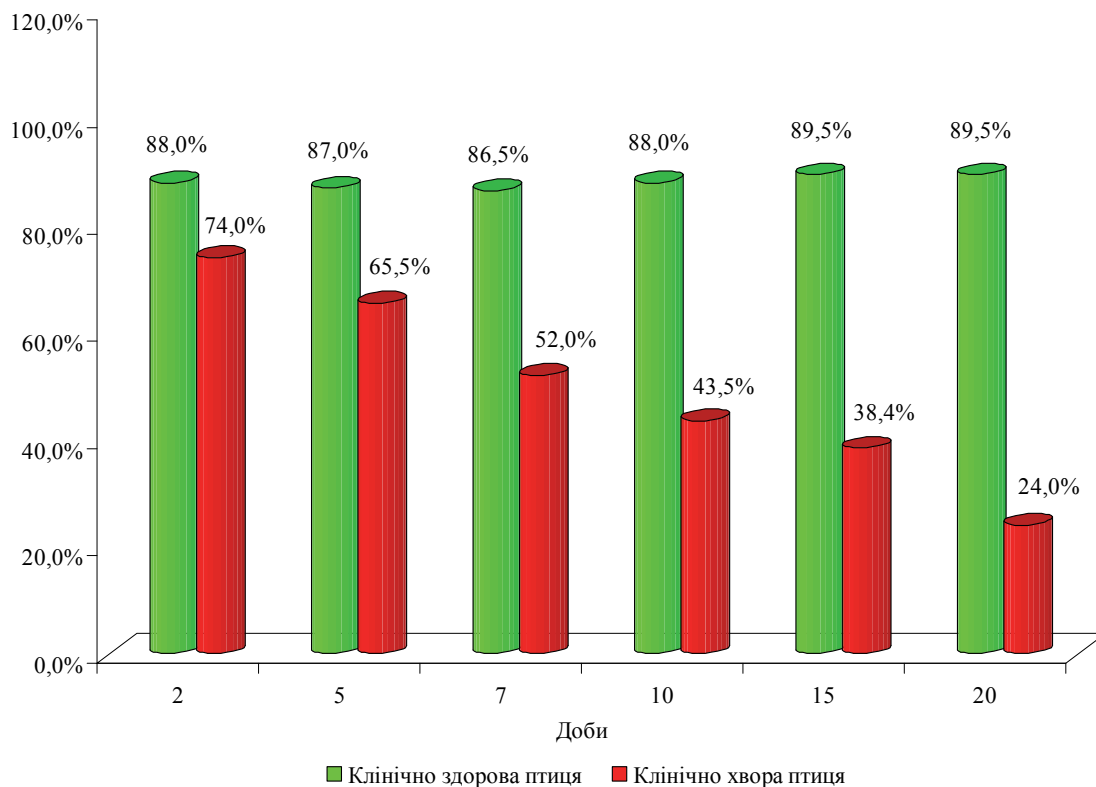

Рис. 8. Динаміка яйценосності у індиків за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

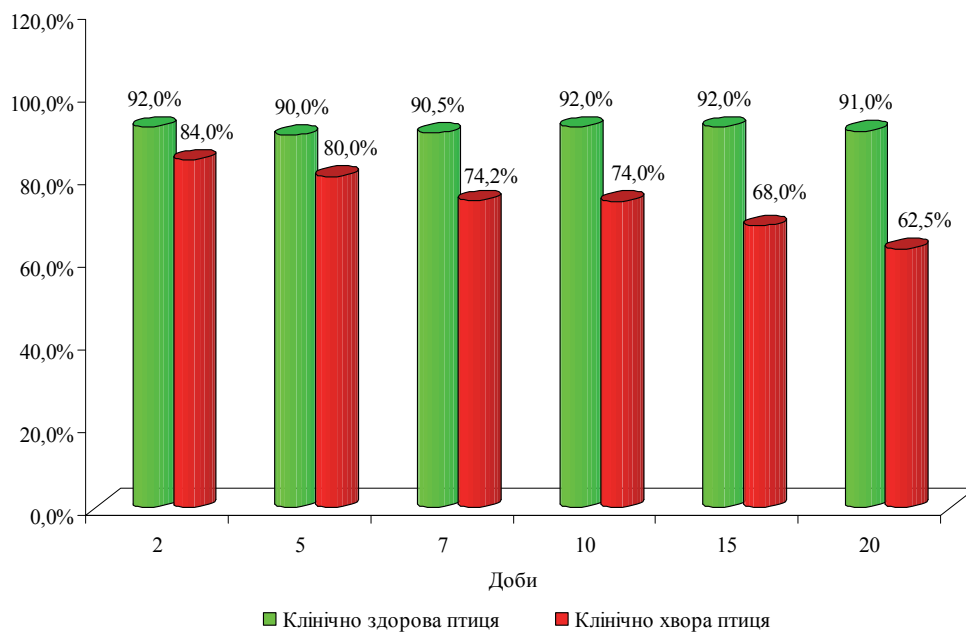

Рис. 9. Динаміка яйценосності у гусей за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

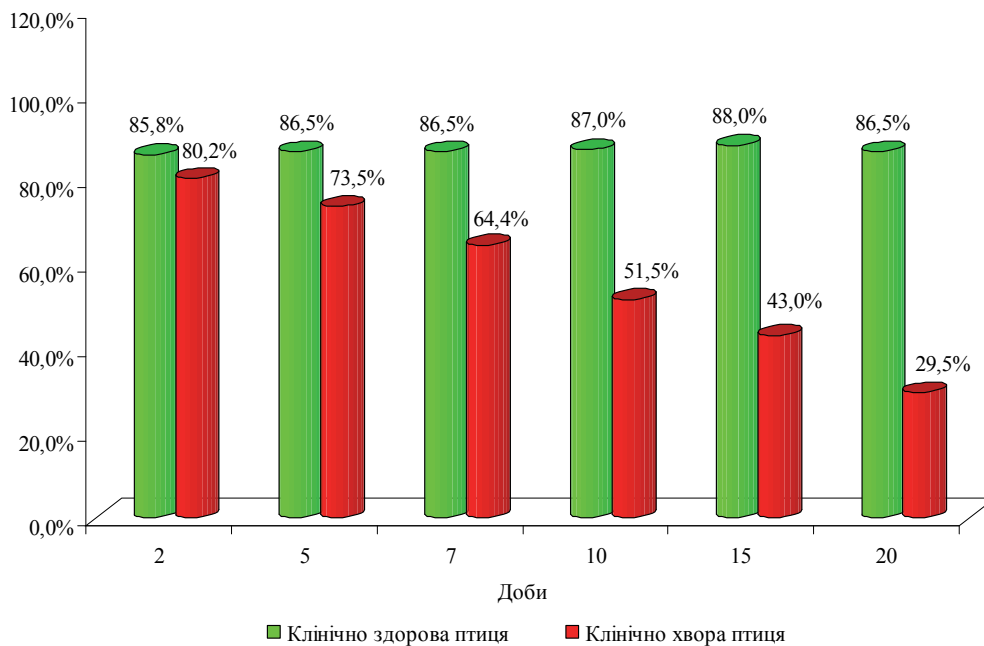

Рис. 10. Динаміка яйценосності у качок за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

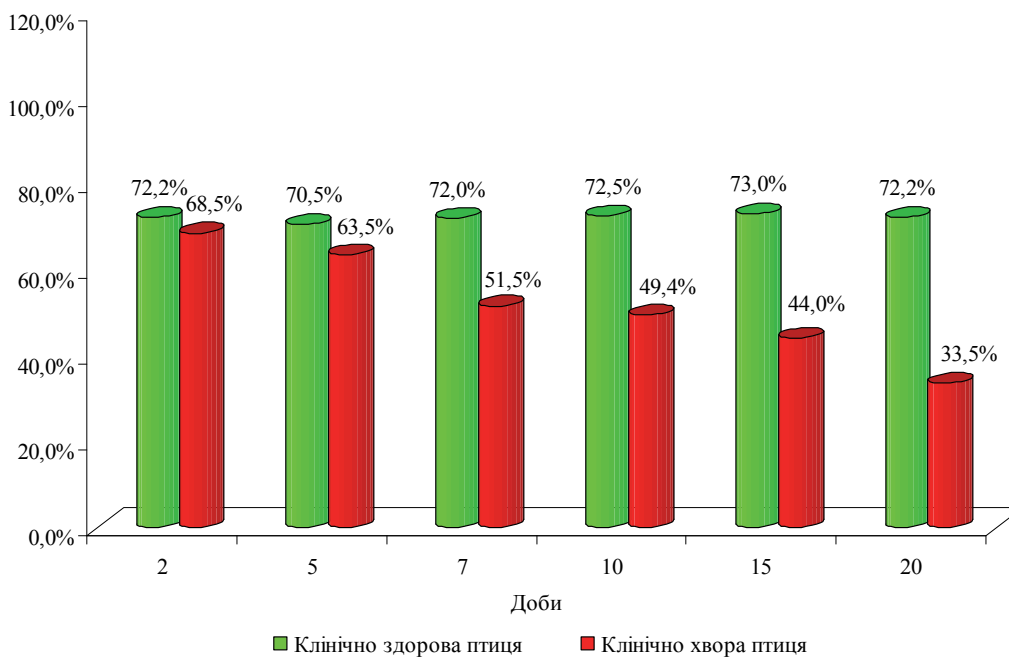

Рис. 11. Динаміка яйценосності у голубів за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

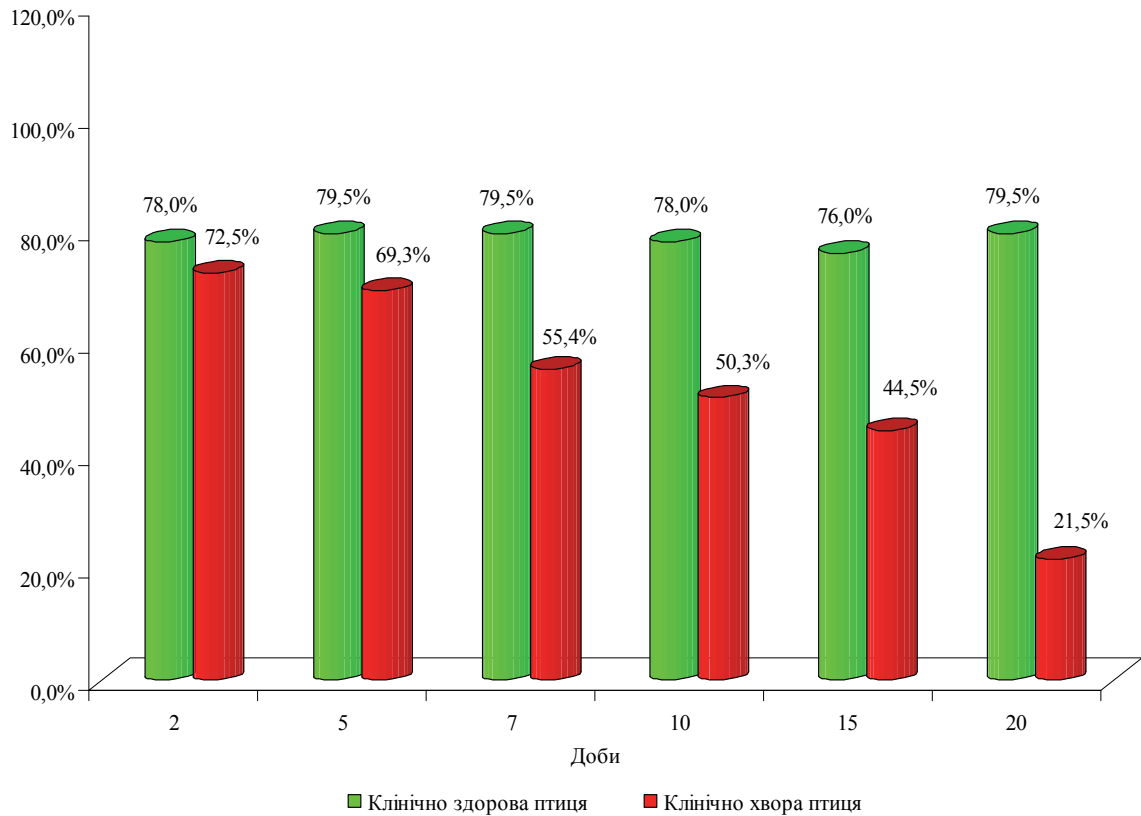

Рис. 12. Динаміка яйценосності у папуг за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

Суттєве зниження живої маси у клінічно хворої птиці (дослід, рис. 13-18) за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання спостерігали на 15 і 20 добу захворювання. Зниження живої маси спостерігали на 15 добу у курей – на 14 %, індиків – на 11 %, гусей і качок – на 12 %, голубів – на 12,7 %, папуг – на 10,5 %; впродовж 20 доби у курей – на 22,3 %, індиків – на 16,8 %, гусей – на 16,1 %, качок – на 14,5 %, голубів – на 17,2 % і папуг – на 16 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем). Необхідно відмітити, що найбільше зниження живої маси спостерігалось у курей клінічно хворої групи (дослідна група) впродовж 20 доби – на 22,3 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем).

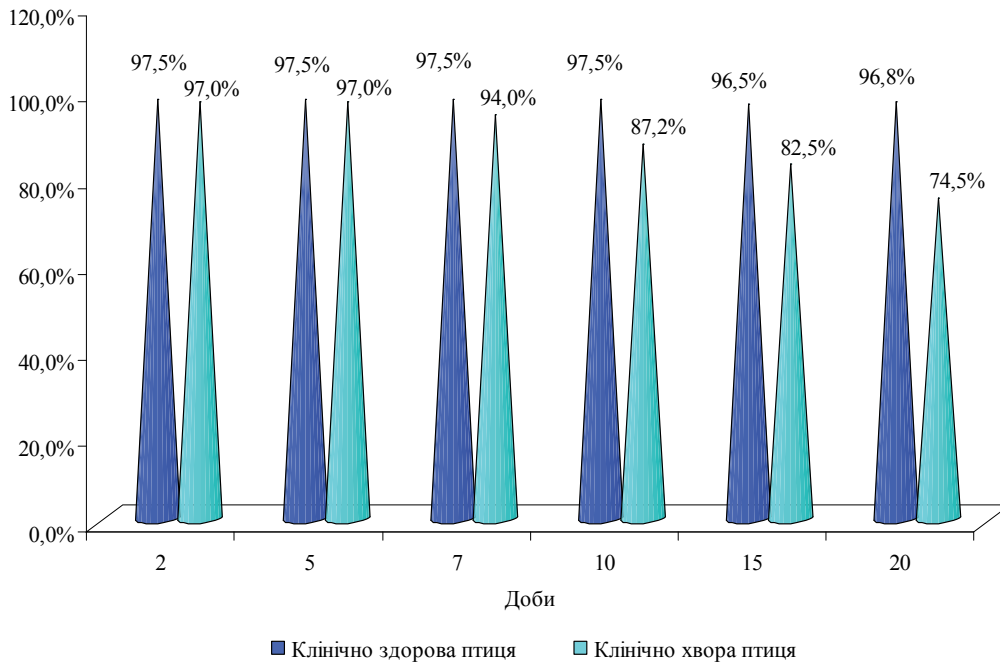

Рис. 13. Динаміка живої маси курей за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

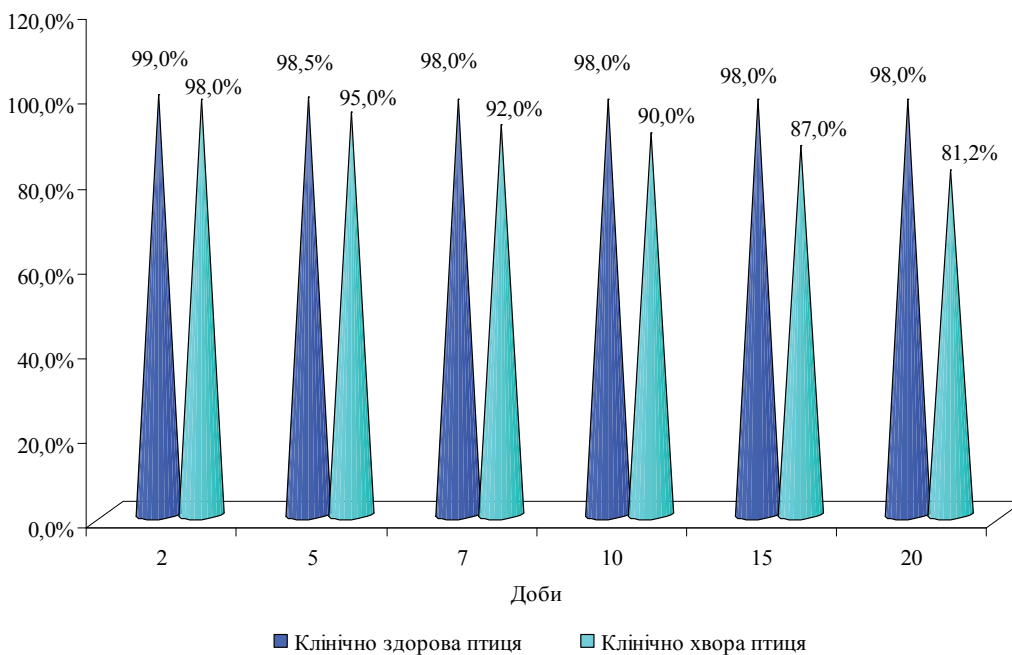

Рис. 14. Динаміка живої маси індиків за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

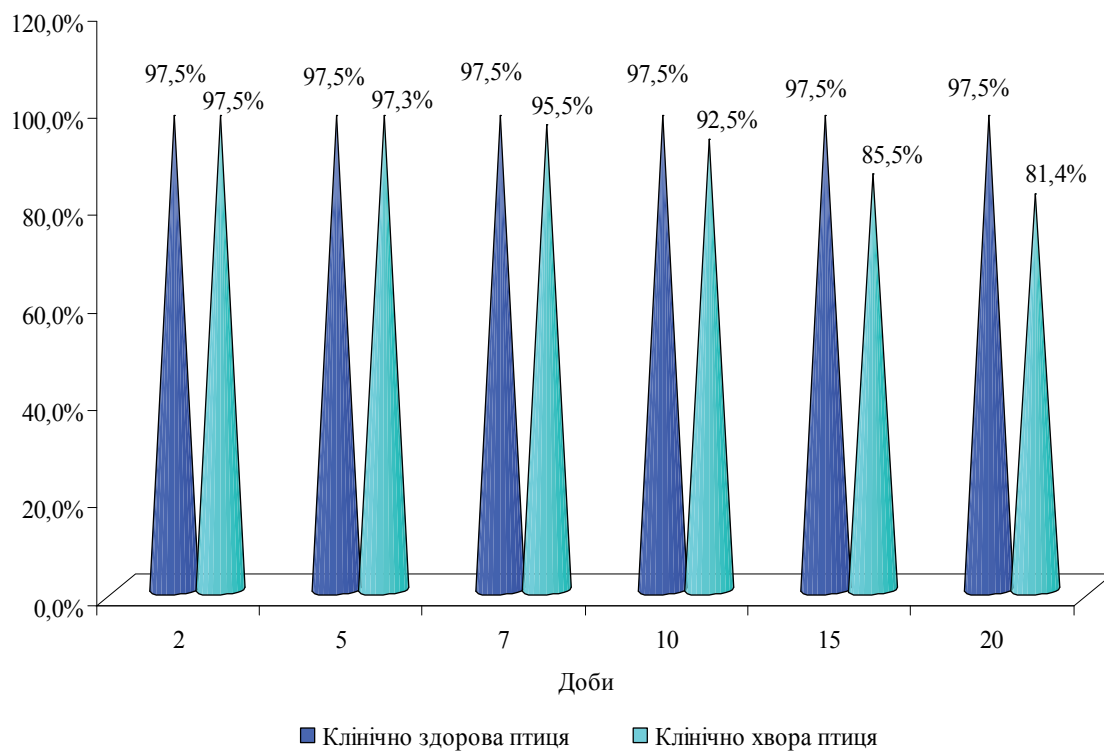

Рис. 15. Динаміка живої маси гусей за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

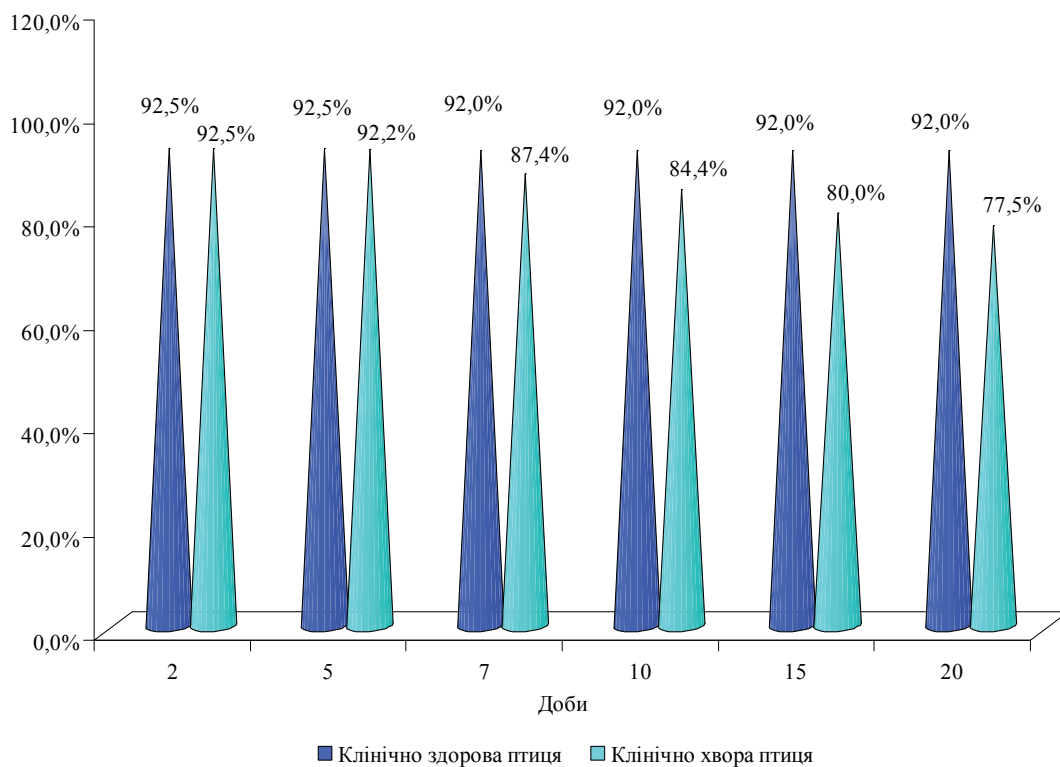

Рис. 16. Динаміка живої маси качок за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

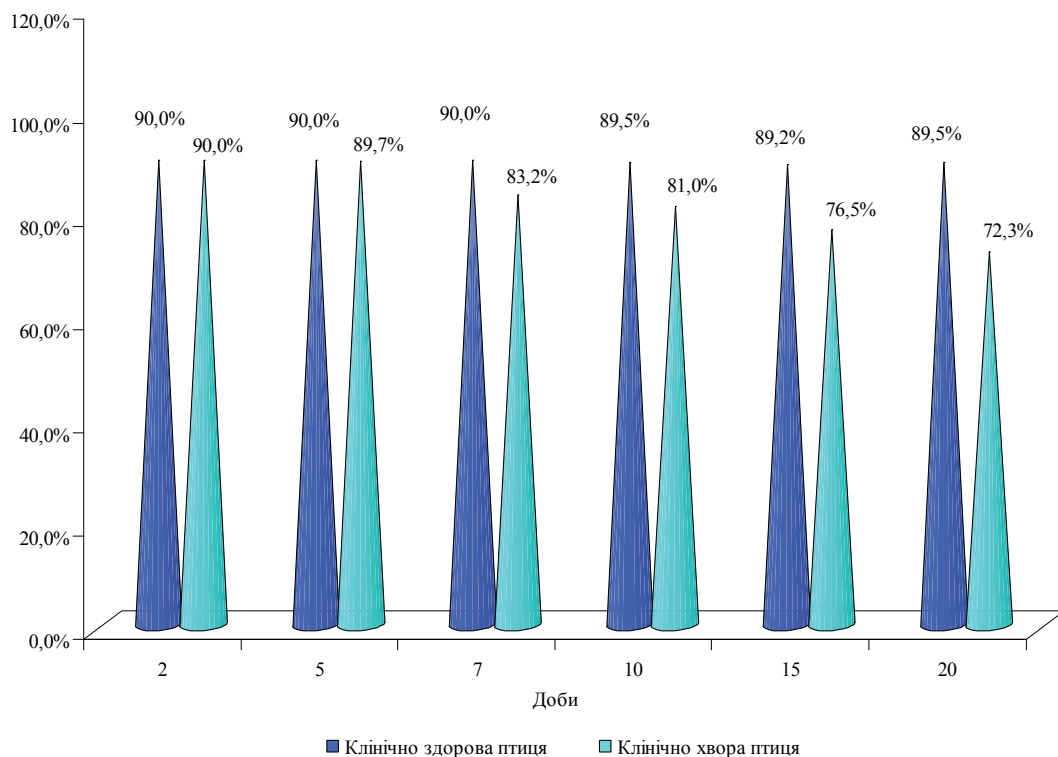

Рис. 17. Динаміка живої маси голубів за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

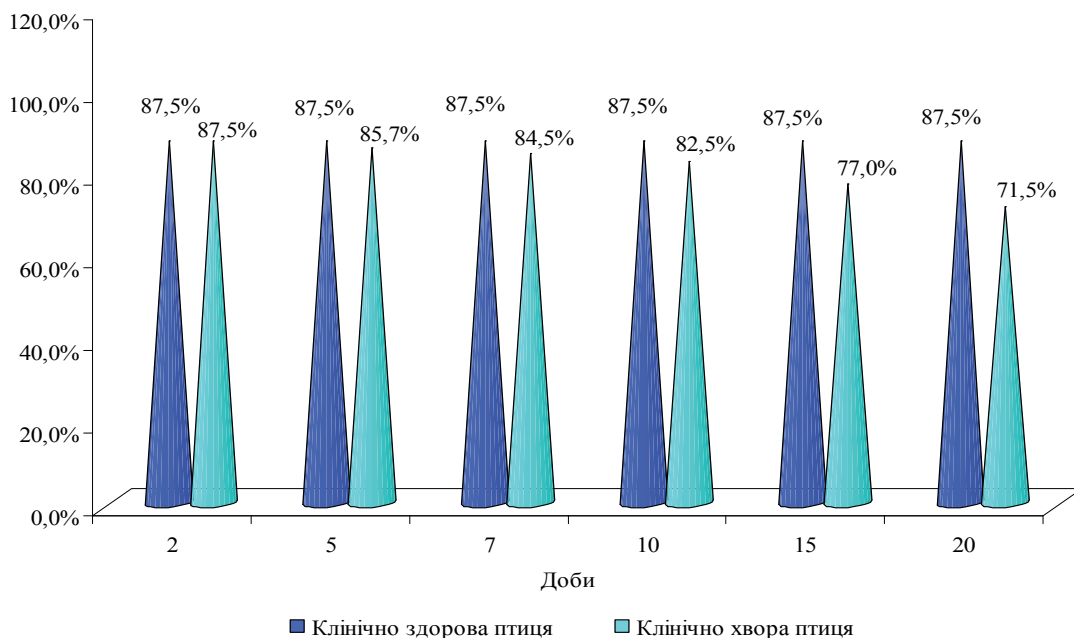

Рис. 18. Динаміка живої маси папуг за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання

Висновки і перспективи. Встановлено різке зниження збереженості птиці спостерігали на другу добу захворювання у качок і папуг – на 29,7 %, у голубів – на 29,8 % та 20 добу у курей – на 41,5 %,

індиків – на 55,6 %, гусей – на 42,7 %, качок – на 59,3 %, голубів – на 61 % і папуг – на 68,1 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем).

Результати досліджень динаміки яйценосності у птиці за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання свідчать про різке зниження яйценосності на 10 добу у курей – на 44 %, індиків – на 44,5 %, гусей – на 18 %, качок – на 35,5 %, голубів – на 23,1 %, папуг – на 27,7 %; така ж тенденція відмічалась на 15 добу у курей – на 57 %, індиків – на 51,1 %, гусей – на 24 %, качок – на 45 %, голубів – на 29 %, папуг – на 31,5 % і на 20 добу у курей – на 69,5 %, індиків – на 65,5 %, гусей – на 28,8 %, качок – на 57 %, голубів – на 38,7 %, папуг – на 58 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем).

З'ясовано, що жива маса знижувалась незначно і поступово у клінічно хворої птиці (дослідна). Суттєве зниження живої маси у клінічно хворої птиці (дослід) за пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання спостерігали на 15 і 20 добу захворювання. Зниження живої маси спостерігали на 15 добу у курей – на 14 %, індиків – на 11 %, гусей і качок – на 12 %, голубів – на 12,7 %, папуг – на 10,5 %; впродовж 20 доби у курей – на 22,3 %, індиків – на 16,8 %, гусей – на 16,1 %, качок – на 14,5 %, голубів – на 17,2 % і папуг – на 16 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем). Необхідно відмітити, що найбільше зниження живої маси відмічали у курей клінічно хворої групи (дослідна група) впродовж 20 доби – на 22,3 % порівняно з клінічно здоровою птицею (контролем).

В перспективі планується розробити ефективну схему лікування пастерельозно-аскаридіозного мікст-захворювання птиці.

Список використаних джерел

1. Апатенко, В. М. Смешанные инфекции сельскохозяйственных животных / В. М. Апатенко. – К. : Урожай, 1990. – С. 3–12.
2. Березовський, А. В. Хвороби птиці : навч. посібник / А. В. Березовський [та ін.]. – К. : ДІА, 2012. – С. 117–224.
3. Галат, В. Ф. Глобальна паразитологія: підручник / В. Ф. Галат, А. В. Березовський, Н. М. Сорока, М. П. Прус, В. О. Євстаф'єва, М. В. Галат; за ред. М. В. Галата. – К. : ДІА, 2014. – С. 253–255.
4. Корнієнко, Л. Є. Інфекційні хвороби птиці / Л. Є. Корнієнко, Л. І. Наливайко, В. В. Недосєков [та ін.]; під заг. ред. Л. Є. Корнієнка. – Херсон : Грін Д. С., 2012. – С. 298–313.
5. Плис, В. М. Бактеріальні хвороби птиці / В. М. Плис, Т. І. Фотіна, Г. А. Фотіна, Т. В. Колбасіна, Л. С. Короленко; за ред. В. М. Плиса, Т. І. Фотіної. – Дніпро : Журфонд, 2017. – С. 187–216.
6. Плис, В. М. Мікст пастерельозно-аскаридіозне захворювання птиці : монографія / В. М. Плис. – Дніпро : Журфонд, 2017. – С. 9–73.
7. Braun, M. Helminthologischen Mitteilungen // Centralh. Bact. Parasitol. – 1891. – Vol. 9. – P. 312–316.

References

1. Apatenko, V. M. (1990) Smeshannyye infektsii selskohozyaystvennykh zhivotnykh [Mixed infections of farm animals]. Kyiv : Urozhay, 3–12.

2. Berezovskyi, A. V., German, V. V., Fotina, T. I., Fotina, G. A. (2012). Khvoroby ptytsi [Birds diseases]. Kyiv : DIA, 117–224.
3. Halat, V. F. Berezovskyi, A. V., Soroka, N. M., Prus, M. P., Yevstafieva, V. O., Halat, M. V. (2014). Hlobalna parazytolohiia [Global Parasitology]. Kyiv : DIA, 253–255.
4. Korniienko, L. E., Nalyvaiko, L. I., Nedosiekov, V. V. et al. (2012). Infektsiini khvoroby ptytsi [Infectious diseases of birds]. Kherson : Hrin' D. S., 298–313.
5. Plys, V. M., Fotina, T. I. (2017). Bakterialni khvoroby ptytsi [Bacterial diseases of birds]. Dnipro : Zhurfond [Jourfund], 187–216.
6. Plys, V. M. (2017). Mikst pasterelozno-askarydiozne zakhvoriuvannia ptytsi [Mixed of pasteurellosis and ascaridosis diseases of birds]. Dnipro : Zhurfond, 9–73.
7. Braun, M. (1891). Helminhlogischen Miteilcengen. Centralh. Bact. Parasitol., 9, 312–316.

КОРЕЛЛЯЦИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СОХРАННОСТИ И ПРОДУКТИВНОСТИ ПТИЦЫ ПРИ ПАСТЕРЕЛЛЕЗНО-АСКАРИДИОЗНОМ МИКСТ-ЗАБОЛЕВАНИИ

В. М. Плыс

Аннотация. Установлено резкое снижение сохранности птицы на вторые сутки заболевания у уток и попугаев – на 29,7 %, у голубей – на 29,8 % и 20 сутки у курей – на 41,5 %, индюков – на 55,6 %, гусей – на 42,7 %, уток – на 59,3 %, голубей – на 61 % и попугаев - на 68,1 % по сравнению с клинически здоровой птицей (контролем).

Результаты исследований свидетельствуют о резком снижении яичной продуктивности на 10 сутки у курей - на 44 %, индюков - на 44,5 %, гусей – на 18 %, уток – на 35,5 %, голубей – на 23,1 %, попугаев – на 27,7 %; такая же тенденция отмечалась на 15 сутки у курей – на 57 %, индюков – на 51,1 %, гусей – на 24 %, уток – на 45 %, голубей – на 29 %, попугаев – на 31,5 % и на 20 сутки у курей – на 69,5 %, индюков – на 65,5 %, гусей – на 28,8 %, уток – на 57 %, голубей – на 38,7 %, попугаев – на 58 % по сравнению с клинически здоровой птицей (контролем).

Выяснили, что живой вес снижался незначительно и последовательно. Существенное снижение живого веса у клинически больной птицы (опыт) отмечали на 15 и 20 сутки заболевания. Интенсивное снижение живого веса отмечали у курей клинически больной группы (опытная группа) в течении 20-тых суток - на 22,3 % по сравнению с клинически здоровой птицей (контролем).

Ключевые слова: птица, корреляция, сохранность, продуктивность, микст, бактерия, гельминт

CORRELATION OF INDICATORS PRESERVATION AND PRODUCTIVITY OF BIRDS AT THE MIXED PASTEURELLOSIS AND ASCARIDOSIS DISEASE

V. M. Plys